

De Økonomiske Råds langsigtede fremskrivninger

- Oplæg ved mødet ”Op og ned på hængekøjen” hos FTF

20. august 2015

Oplæggets indhold

- Hvordan laver DØR lange fremskrivninger?
- Hvad skaber hængekøjen?
- Usikkerhed og følsomhed
- Nogle forskelle mellem DØR og finansministeriet/regeringen på den helt lange bane

Lange fremskrivninger /holdbarhedsberegninger i DØR

- Foretaget med mellemrum siden 1998, siden 2010 årligt
- Fuld økonomisk fremskrivning, men fokus på de offentlige finanser
- Fokus på finanspolitisk holdbarhed, sekundært udvikling i offentlig gæld, saldo og lignende nøglebegreber
- Siden 2012: Lovmæssigt forpligtet til årlig holdbarhedsberegning

Hvad betyder finanspolitisk holdbarhed?

- Man kan permanent ud i al fremtid opretholde det nuværende offentlige velfærds- og skattesystem, uden at gælden eksploderer/vi går statsbankerot
- Den offentlige gældskvote stabiliseres på et konstant niveau på meget lang sigt
- Nutidsværdien af alle fremtidige indtægter (ekskl. renteindtægter) er mindst lige så stor som nutidsværdien af alle fremtidige udgifter (ekskl. renteudgifter) + værdien af den initiale gæld
- Måles typisk ved holdbarhedsindikatoren (HBI), angivet som pct. af BNP

Hvem laver holdbarhedsberegninger for DK?

- DØR, mindst en gang årligt
- Regeringen/Finansministeriet i forbindelse med årligt konvergensprogram, og ved andre lejligheder
- DREAM, typisk en gang årligt
- EU-Kommissionen, treårligt
- Andre danske institutioner (typisk lidt mere ad hoc, baseret på DREAM-fremskrivning)

Niveauer i DØRs prognoser og fremskrivninger

- Konjunkturprognose: Ca. 3 år frem – p.t. 2015-17
- Mellefristet fremskrivning: Følger normalt regeringens mellefristede plan, p.t. til og med 2020
- Langfristet fremskrivning: Fra 2020 og frem – beregningsteknisk i praksis p.t. frem til 2125 (grafer vises typisk frem til 2075)
- Konjunkturvurdering og mellefristet fremskrivning foretages ved hjælp af SMEC, langfristet fremskrivning ved hjælp af DREAM

Faktisk og strukturel saldo – hvornår gør det en forskel?

- Indtil 2020: Skelnen mellem faktisk og strukturel saldo
- $\text{Strukturel saldo} = \text{faktisk saldo} + \text{konjunkturbidrag} + \text{særlige engangsposter}$
- Typisk vil de to være sammenfaldende i slutåret for mellemfristet fremskrivning
- Strukturel saldo kan beregnes på forskellig vis – Finansministeriet og DØR har således vidt forskellige beregningsmetoder
- Efter 2020 ignoreres konjunkturudsving → faktisk og strukturel saldo er det samme

Langsigtet makroøkonomisk fremskrivning – grundlæggende principper

- Udgangspunkt i den mellemfristede fremskrivnings niveauer i slutåret (p.t. 2020)
- Antagelser om udvikling i arbejdsstyrke, produktivitet, rente, opsparing, Nordsøproduktion mv. EFTER 2020 – dvs. de makroøkonomiske rammebetingelser
- Antagelser om ”neutralt” finanspolitisk forløb efter 2020

Udviklingen i arbejdsstyrken

- Befolkningsfremskrivning fra Danmarks Statistik: Antagelser om fødsels- og dødsrater, ind- og udvandring
- Uddannelsesfremskrivning fra DREAM
- Arbejdsstyrkefremskrivning fra DREAM – hovedprincip: Konstante frekvenser for personer af givet køn, alder, herkomst og uddannelse
Forskellige undtagelser, især mht. tilbagetrækning
- Arbejdstid antages ligeledes konstant

Andre makroøkonomiske antagelser

- Nominel rente på 4,75 pct.
- Produktivitetsvækst i alle sektorer på 1½ pct. årligt
- Inflation på 1,75 pct.
- Produktionen i Nordsøen følger Energistyrelsens langsigtede prognose – olieprisen stiger i takt med det generelle prisniveau
- Pensionsopsparing fortsætter med uændrede indbetalingsprocenter – men privat ”fri” opsparing falder mærkbart i DREAM

Hvad er et neutralt finanspolitisk forløb?

- Så vidt muligt fortsættelse af ”gældende finanspolitik”
- F.eks. uændrede skattesatser, satsregulering af overførsler, allerede vedtagne ændringer i folkepensionsalder mv.

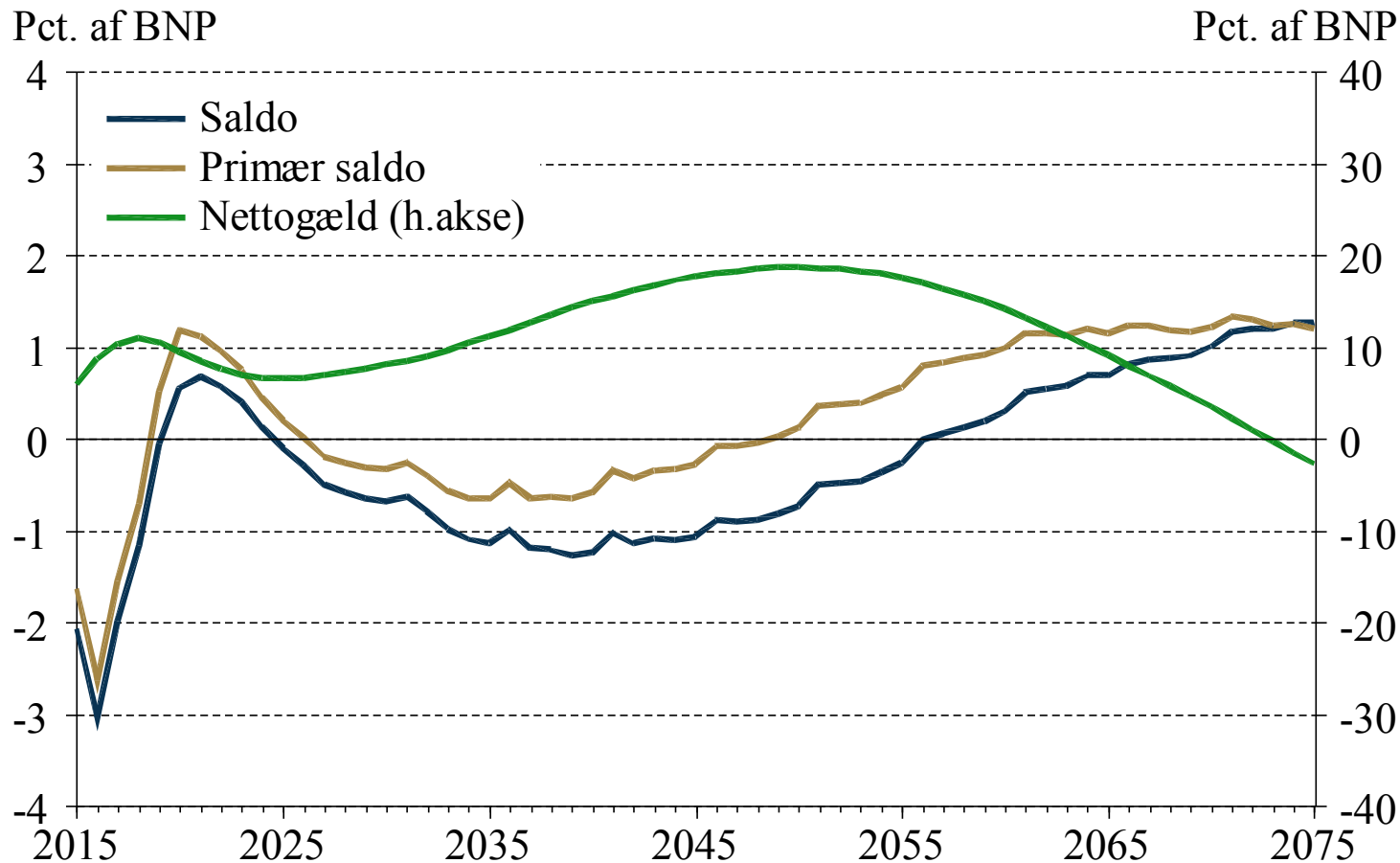
Hvad er et neutralt finanspolitisk forløb?

- På områder hvor der ikke er lovgivning (primært offentligt forbrug og investeringer):
- Individuelt offentligt forbrug pr. bruger stiger med inflation og produktivitetsvækst
- Kollektivt offentligt forbrug udgør konstant andel af BNP
- K/Y-forholdet i offentlig sektor holdes konstant
- Disse forhold sikrer at resursefordelingen mellem privat og offentlig sektor forbliver konstant når økonomien er i en langsigtssligevægt

Hvad er et neutralt finanspolitisk forløb?

- Retningslinjerne giver plads til fortolkning – er fortsættelse af skattestoppets nominalprincip således en videreførelse af ”gældende finanspolitik”?

Fremskrivning ifølge Dansk Økonomi, forår 2015

Hvad skaber hængekøjen?

Offentlige indtægter

	Forskel (2039-2020), pct. af BNP
Samlede indtægter	0,0
- Heraf:	
- Personlig indkomstskat	0,6
- Pensionsafkastskat	0,2
- Skattestopsrelateret	-0,4
- Indtægter fra Nordsøen	-0,5

Hvad skaber hængekøjen?

Offentlige udgifter

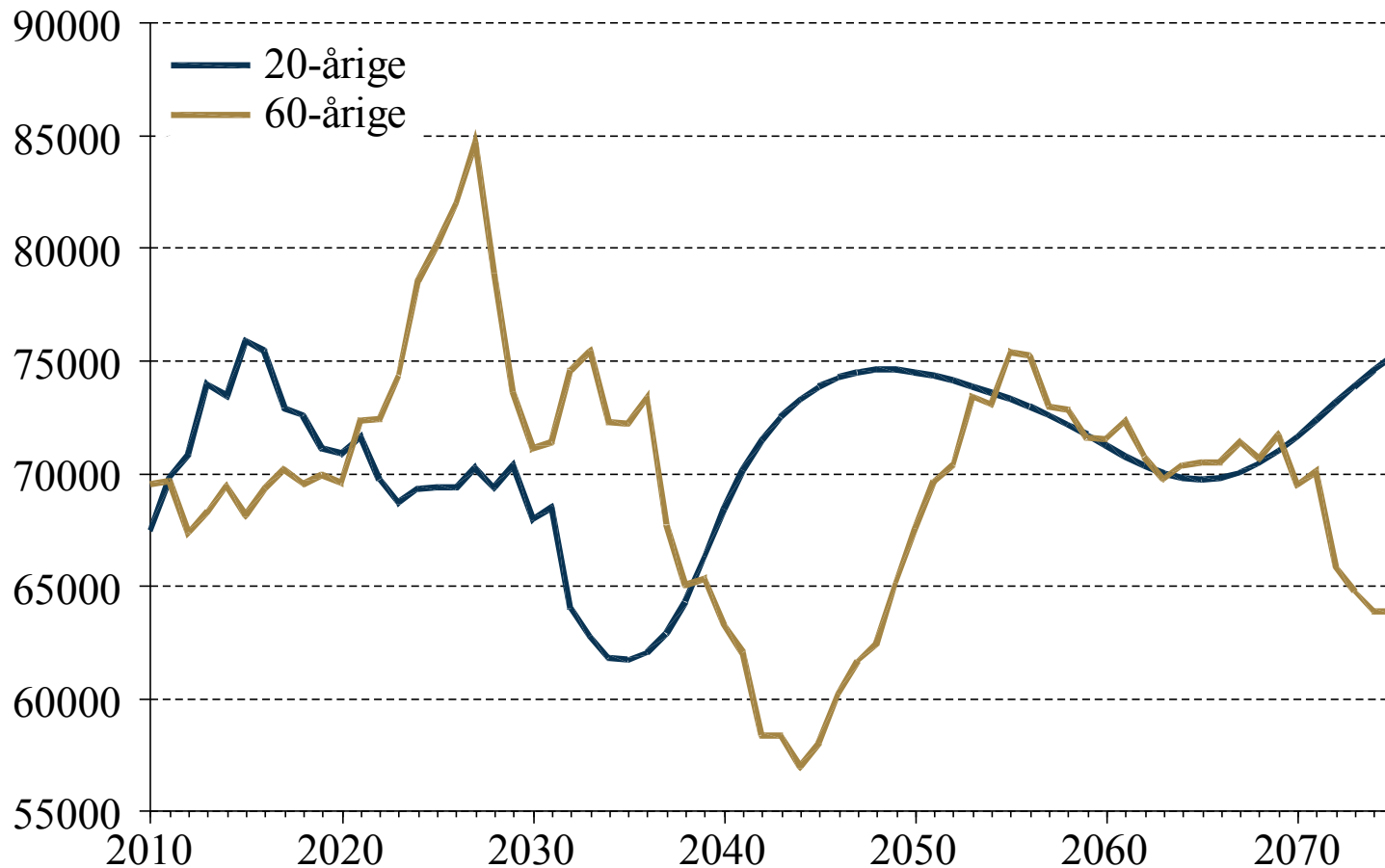
	Forskel (2039-2020), pct. af BNP
Samlede udgifter	1,8
- Heraf:	
- Offentligt forbrug	1,8
- Offentlige investeringer	0,5
- Indkomstoverførsler	-0,5

Hvad skaber hængekøjen?

- Store årgange afløses af små
- Bortfald af indtægter fra Nordsøen
- Stigende middellevetid + stigende tilbagetrækningsalder
- Stigende pensionsformuer og udbetalinger
- Skattestoppets udhuling af skatteindtægter
- Stigende offentlige investeringer?

Antal 20-årige og 60-årige i befolkningen

Stor usikkerhed i langsigtede fremskrivninger

Langsigtede fremskrivninger opfordrer til ydmyghed

Det er nødvendigt at understrege, at der er meget stor usikkerhed forbundet med at lave fremskrivninger af mulige forløb adskillige årtier frem i tiden, og usikkerheden stiger i takt med tidshorizonten. Mange af de vigtige faktorer, som indgår i beregningerne, vil givetvis udvikle sig anderledes end forudsat her. Det bør derfor naturligt stemme sindet til ydmyghed, når man beskæftiger sig med disse spørgsmål. Fremskrivningen i dette kapitel kan derfor ikke ses som en egentlig prognose, men mere som en konsekvensberegning af, hvordan økonomien kan udvikle sig under de givne forudsætninger. Den bygger dog på, hvad man kan betragte som et bud på centrale skøn for forskellige udviklingstendenser baseret på den viden, vi har i dag.

Usikkerhedsfaktorer

Befolkning	• Udvikling i levetid • Udvikling i fødselstal • Omfang og sammensætning af ind- og udvandring
Offentlige serviceydelser	• Anden vækst end det demografiske træk • Sundhedsudgifternes afhængighed af restlevetid
Beskæftigelse	• Integration af indvandrere og efterkommere • Uddannelsesniveaues betydning for erhvervsfrekvensen • Velstandseffekt på tilbagetrækning og arbejdstid • Velfærds- og tilbagetrækningsaftalens virkning på beskæftigelsen • Strukturledighed
Offentlig saldo	• Globaliseringens betydning for skattebaserne • Årlig regulering af overførselsindkomster • Konsekvenser af ændrede miljøforanstaltninger • Nominalprincippet fremtid
Andre forhold	• Ændringer i den private sektors op- og nedsparing • Rente, produktivitetsvækst og inflation

Tre typer årsager til ændringer i fremskrivningen

1) Dataopdateringer: Verden omkring os og samfundsøkonomien udvikler sig hele tiden → naturligt anledning til ændringer i fremskrivningen

- Fx ny befolkningsfremskrivning, ændret arbejdsmarkedsadfærd

2) Metodeændringer: Metodegrundlaget forbedres løbende

- Fx inddragelse af uddannelseseffekter

3) Ændringer af den økonomiske politik

Følsomhedsanalyser (forår 2010)

Tabel III.8 Alternative antagelsers indvirkning på holdbarheden

	Virkning på HBI
1 promille højere fertilitet	-0,2
1 års højere middellevetid	0,0
5.000 ekstra indvandrere årligt	-0,1
5.000 ekstra udvandrere årligt	-0,4
Olieudvinding mv. i Nordsøen fastholdt	0,7
Satsregulering lavere end lønstigning	1,3
Kvinder samme økonomisk adfærd som mænd	5,1
Ekstra ferieuge	-0,3
1 pct.point højere ledighed i 10 år	0,0
½ pct.point lavere realrente	0,2
½ pct.point lavere realvækst	0,2
½ pct.point lavere realvækst og -rente	0,3

Hvorfor lave den slags beregninger når usikkerheden er så stor?

- Forbedrer informationsgrundlaget – trods alt:
- Fremsynet økonomisk politik bør tage hensyn til forhold der med en vis sandsynlighed kan imødeses allerede nu
- Følsomhedsanalyser kaster lys over hvad konkrete ændringer i forudsætningerne betyder
- Vedvarende arbejde med forbedret data- og modelgrundlag over tid giver bedre indsigt i de væsentlige problemstillinger

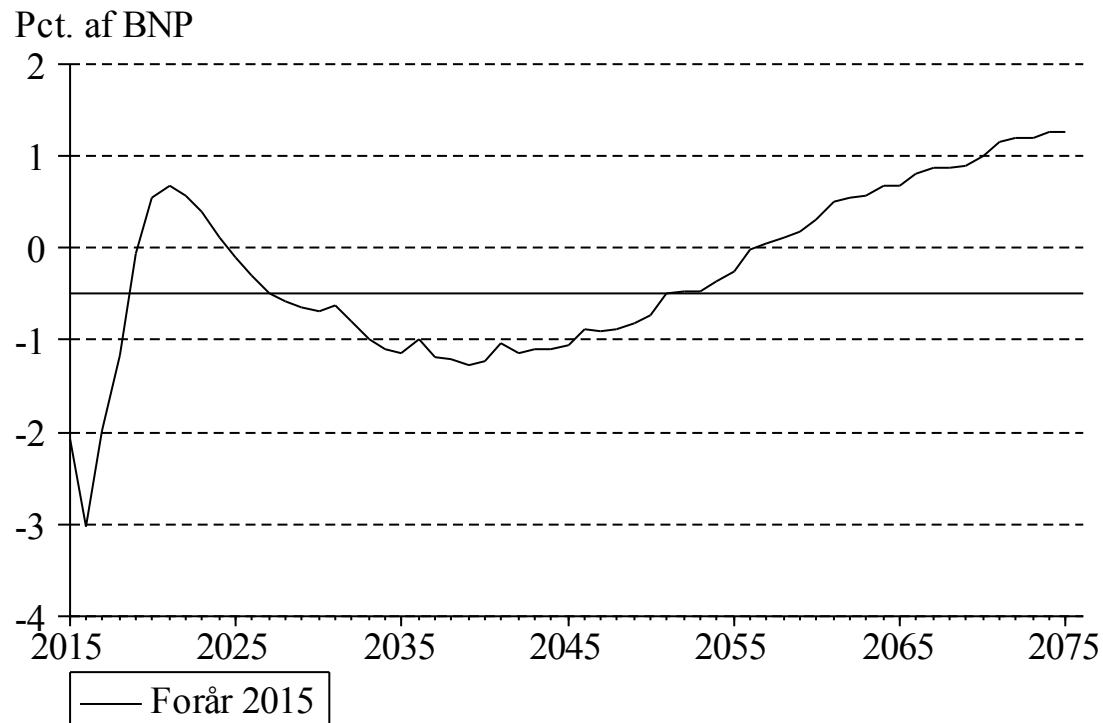
Udviklingen i Danmarks finanspolitiske holdbarhed

Tabel III.1 Holdbarhedsberegninger over tid

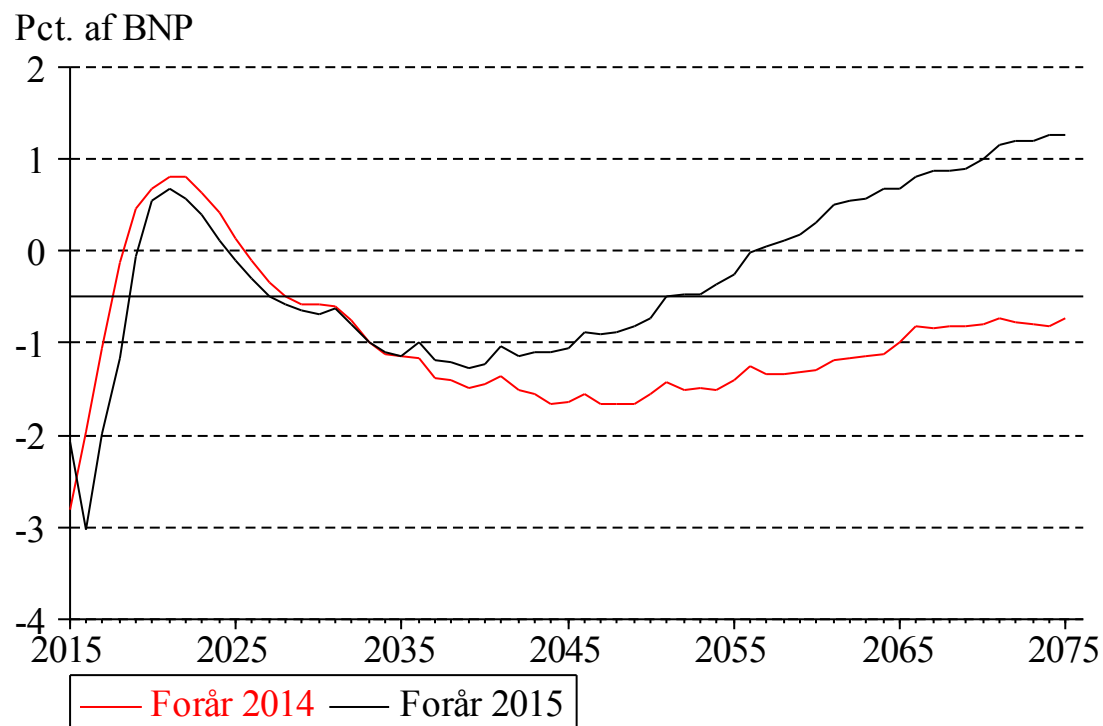
Vismandsrapport	Holdbarhedsindikator
	----- Pct. af BNP -----
Efterår 2002 ^{a)}	-1,0
Forår 2004	-1,9
Efterår 2006	-2,2
Efterår 2007	-1,4
Forår 2010	-1,4
Forår 2011	-0,5
Forår 2012	0,2

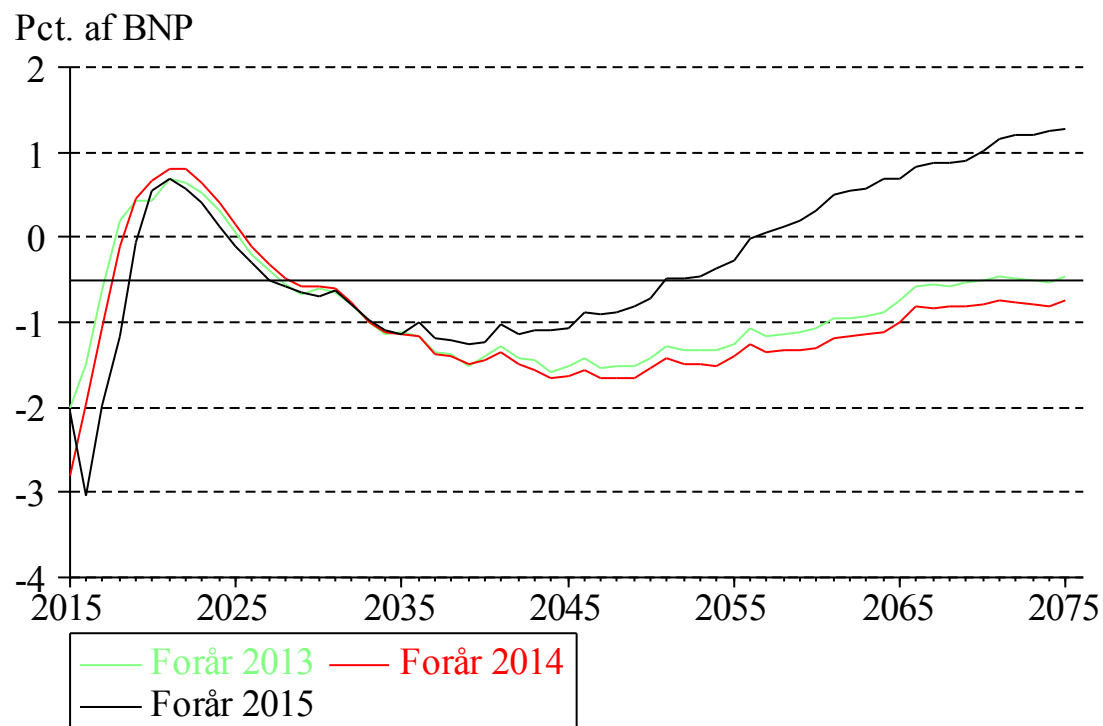
Hængekøjen over tid

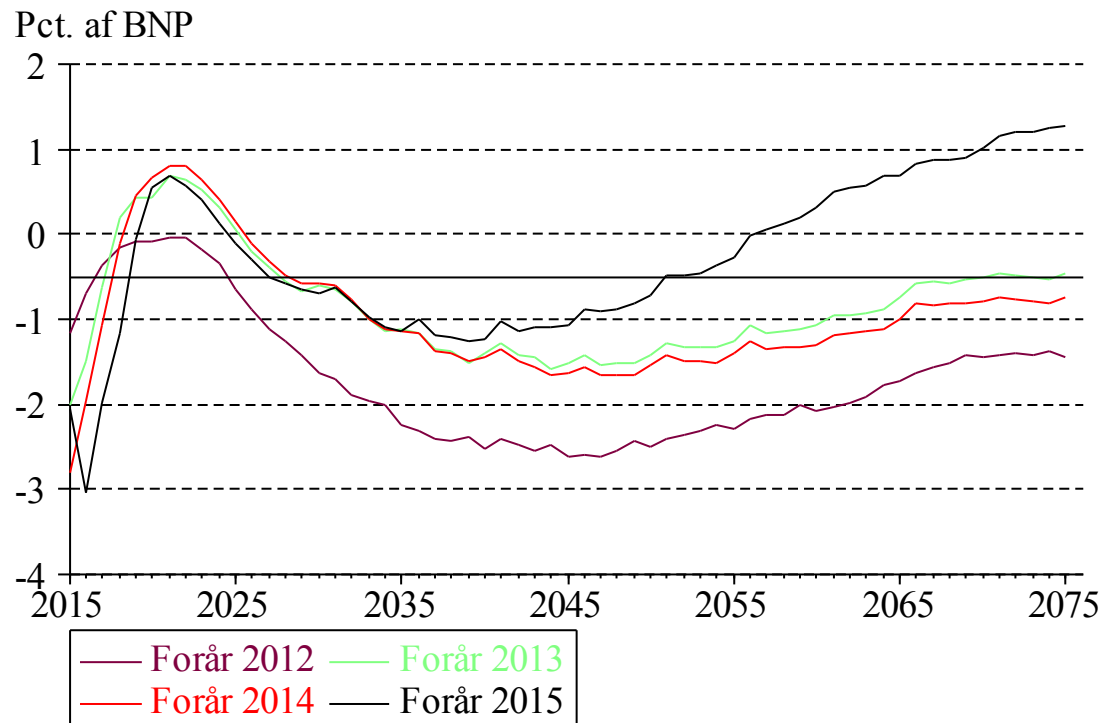
Hængekøjen over tid

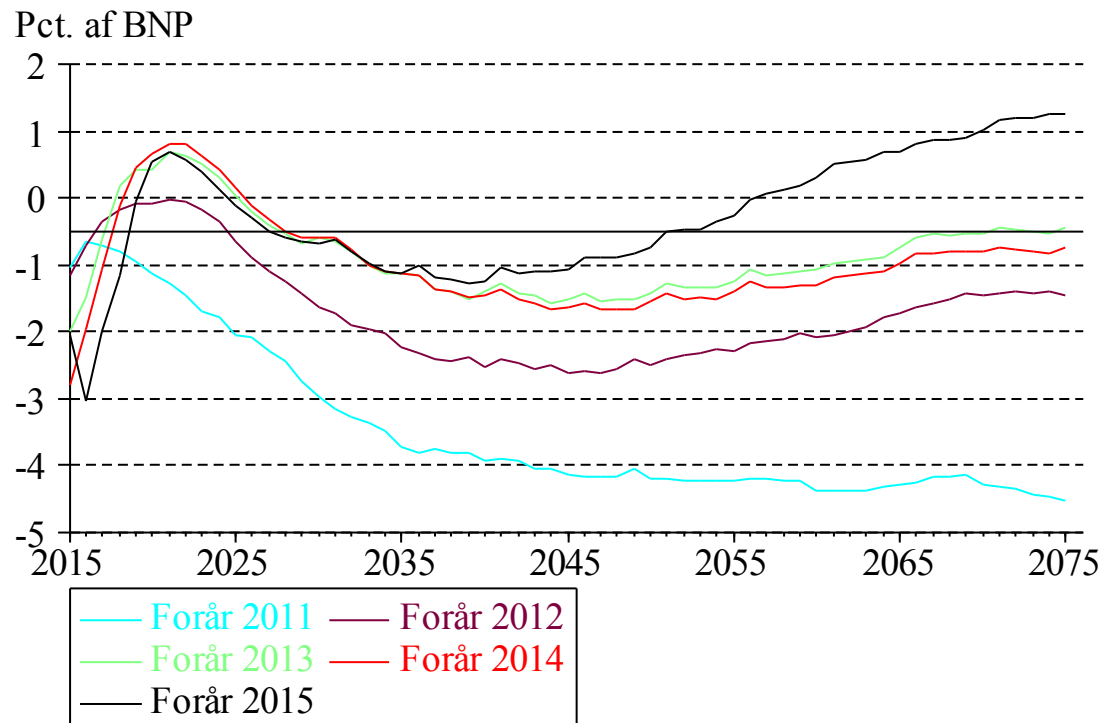
Hængekøjen over tid

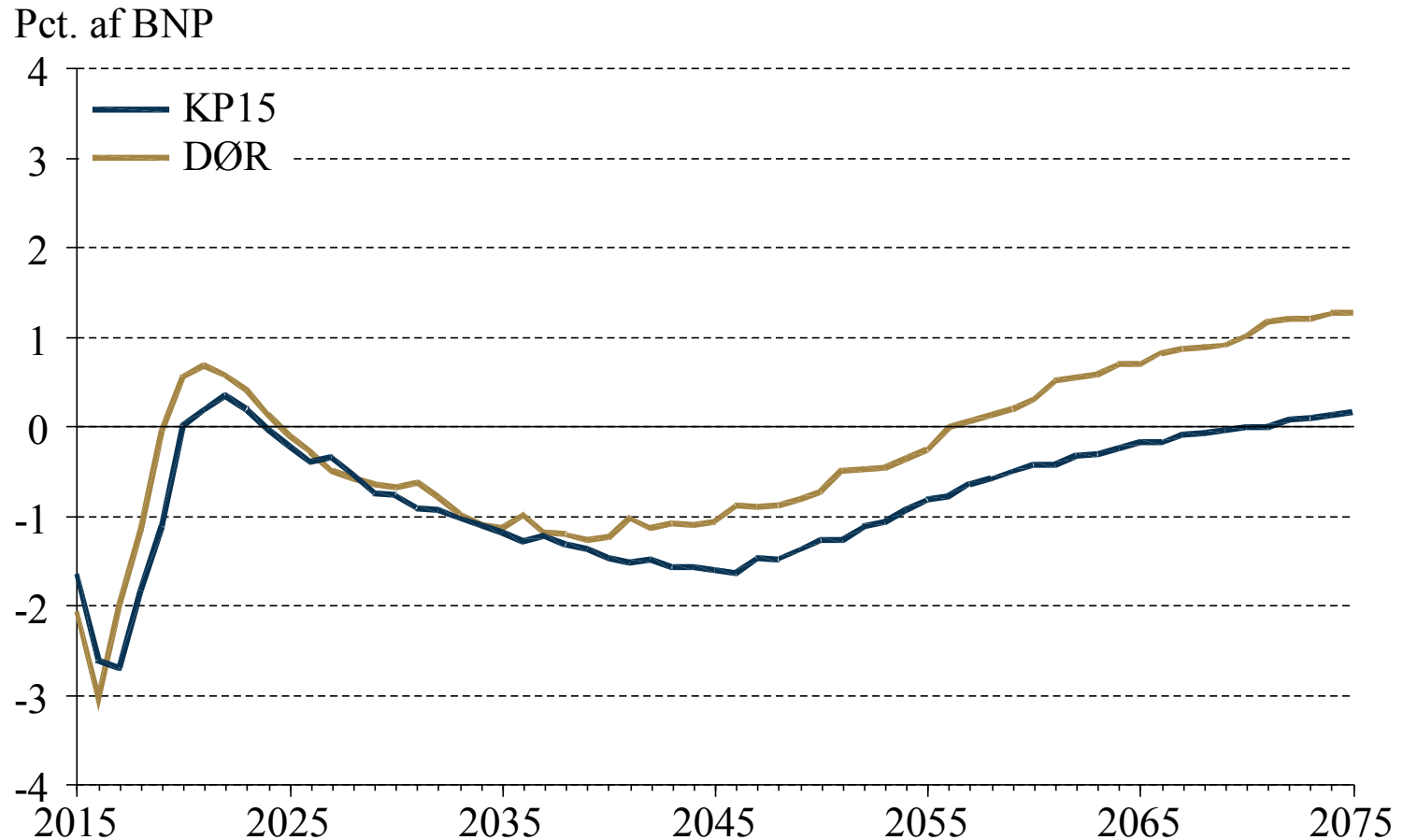
Hængekøjen over tid

Hængekøjen over tid

DØR kontra Konvergenensprogram 2015

Mange forskelle mellem DØR og Finansministeriet på den lange bane

- DØR har mere positivt syn på strukturelle forhold (f.eks. beskæftigelsen) i 2020 (HBI +0,7)
- DØR har lavere sundhedsudgifter ("sundere aldring") (HBI ca. +0,2)
- DØR forudsætter ikke fald i energiintensiteten fremadrettet (HBI ca. +0,3)
- DØR har højere offentlige investeringer efter 2020 (HBI ca. -0,4)
- DØR forudsætter at nominalprincippet fortsætter efter 2020 (HBI -0,7)